

Liiteaineisto Kuntaliiton tiedotteeseen 28.6.2016

Kysely kunnille asiakasmaksujen korotuksista 1.1.2016

Anu Nemlander

Mari Sjöholm

Asiakasmaksuihin korotuksia 1.1.2016 lukien

- Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen enimmäismääriä korotettiin 1.1.2016 lukien. Maksuja ja tulorajoja tarkistettiin laissa säädetyillä, joka toinen vuosi voimaan tulevilla indeksikorotuksilla. Lisäksi tasasuuruisia asiakasmaksuja korotettiin hallitusohjelman mukaisesti.
- Vuoden 2016 alusta lukien kansaneläkeindeksin mukaan korotettaviin euromääriin tuli noin 1,74 prosentin korotus ja työeläkeindeksin mukaan korotettaviin noin 1,78 prosentin korotus. Tasasuuruisten asiakasmaksujen 27,5 prosentin erilliskorotuksella tavoiteltiin hallitusohjelman mukaisesti 150 miljoonan euron lisäystä kuntien/kuntayhtymien maksukertymään.
- Asiakasmaksuasetuksessa säädetään palvelujen enimmäismaksu. Asiakasmaksujen periminen ja niiden suuruus enimmäismaksujen rajoissa kuuluvat kunnan harkintavaltaan.
- Kunnat/kuntayhtymät ovat korottaneet asiakasmaksuja eri tavoin; osa on ottanut käyttöön vain indeksikorotuksen, osa täysimääräisen lähes 30 prosentin korotuksen, osa on korottanut asiakasmaksuja asetuksen sallimia enimmäismääriä vähemmän tai vain osaa maksuista.

Kysely kunnille/kuntayhtymille asiakasmaksujen korotuksista 1.1.2016

- Kuntaliitto selvitti kuntien ja kuntayhtymien tekemiä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotuksia ja niiden vaikutuksia tulokertymään kesäkuun alussa 2016.
- Kysely laadittiin [Sosiaali- ja terveysministeriön julkaiseman korotustaulukon](#) mukaisesti.
- Yksittäisiä vastauksia tuli kaikkiaan 130.
- Ne koskivat 218 kuntaa, mikä on 73 % Manner-Suomen kunnista.
- Kysely kattoi 88 % Manner-Suomen väestöstä.
- Kaikki kyselyyn vastanneet olivat korottaneet joko kaikki tai osan asiakasmaksuistaan, lukuun ottamatta yhtä kuntaa, jossa asia on kuitenkin parhaillaan valmistelussa.
- Asiakasmaksukohtaiset korotukset on kuvioissa esitetty prosenttiosuuksina kuhunkin kysymykseen vastanneiden määrästä.

Indeksi-, erillis- vai muu korotus?

- Kuntien/kuntayhtymien vastauksissa (n=126) ilmoitettiin tehdyn 87 kunnassa/ky:ssä erilliskorotuksia, 78 kunnassa/ky:ssä indekiskorotuksia ja muun suuruisia korotuksia 32:ssa kunnassa/ky:ssä.
- Täten kuntien/ky:ien sisällä on saatettu korottaa esim. suun terveydenhuollon maksuja maksimaalisen erilliskorotuksen verran, joitakin yksittäisiä maksuja esim. 10-15% ja joitakin maksuja on saatettu jättää kokonaan korottamatta.

51. Kuinka paljon lisätuloja (euroa) arvioitte saavanne tekemistänne asiakasmaksukorotuksista vuonna 2016?

- Kysymykseen saatiin 116 vastausta sekä kunnista että kuntayhtymistä, vain 14 vastaajaa jätti vastaamatta tähän lisätulokysymykseen.
  - » 14 vastaamatta jättäneistä 12 oli pieniä tai keskisuuria kuntia ja kaksi useamman kuin kahden kunnan kuntayhtymiä (asukasluku yhteensä 254000).
- Vastaajat arvioivat saavansa lisätuloja tekemistään asiakasmaksujen korotuksista yhteensä 57,45 M€ vuonna 2016.

51. Kuinka paljon lisätuloja (euroa) arvioitte saavanne tekemistänne asiakasmaksukorotuksista vuonna 2016?

- Kun suhteutetaan vastaajien ilmoittamat todellisten asiakasmaksujen tulokertymän lisäykset tähän kysymykseen vastanneiden kuntien/kuntayhtymien asukaslukuun, on korotus 12,69€/asukas.
- Jos kaikissa kunnissa/kuntayhtymissä olisi tehty keskimäärin sama korotus asukasta kohden, kuin nyt vastaajat ilmoittivat keskimäärin tehneensä, olisi tulokertymä kunnille/kuntayhtymille **69,6 milj. euroa** koko maan tasolla vuonna 2016.

52. Arvioikaa, kuinka paljon lisätuloja olisitte saaneet vuoden 2016 aikana, jos olisitte ottaneet asiakasmaksujen korotukset täysimääräisinä käyttöön 1.1.2016

- Kun suhteutettiin vastaajien arvioima (n=82) maksimaalisten erilliskorotusten yhteissumma (100 milj. euroa) näiden samojen vastaajien yhteisasukaslukuun (3,68 milj.), saatiin keskimääräiseksi korotuksen suuruudeksi 27,2 euroa/asukas.
  - » Kuntien/kuntayhtymien omat arviot kuitenkin erosivat huomattavastikin toisistaan; 10 – 35 euroa/asukas.
- Kuntien vastausten pohjalta hallituksen 150 milj. euron arvio on oikea; jos asiakasmaksujen korotukset olisi otettu täysimääräisesti käyttöön, lisätulot olisivat olleet vajaat 150 milj. euroa (27,2€ x Manner-Suomen väkiluku 5 458 325 asukasta = 148,47 milj. euroa).

Kuinka Helsinki ja Espoo korottivat asiakasmaksuja vuonna 2016

- Helsinki korotti kaikkia asiakasmaksuja ainoastaan indeksikorotuksen verran eli 1,7 %.
  - » Helsinki arvioi saavansa lisätuloja vuoden 2016 aikana näistä korotuksista 0,5 milj. euroa.
  - » Mikäli korotukset olisi tehty erilliskorotuksena täysimääräisesti, tulokertymäksi arvioitiin 8,5 milj. euroa.
- Espoossa suun terveydenhuollon maksuja korotettiin erilliskorotuksella maksimaalisesti ja muita maksuja pääsääntöisesti indeksikorotuksella.
  - » Espoo arvioi saavansa korotuksista lisätuloja 2,1 milj. euroa vuonna 2016.
  - » Mikäli kaikissa maksuissa olisi otettu käyttöön erilliskorotus, maksukertymäksi arvioitiin 3,1 milj. euroa.

Kuinka Vantaa korotti asiakasmaksuja vuonna 2016

- Vantaalla asiakasmaksuihin tehtiin pelkästään indeksikorotukset; vain "käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn käynnin" asiakasmaksua korotettiin erilliskorotuksella.
  - » Vantaa arvioi asiakasmaksujen tulokertymän vuonna 2016 olevan 0,1 milj. euroa
  - » Mikäli kaikkia asiakasmaksuja olisi korotettu erilliskorotuksen verran, lisätuloja olisi arvioitu kertyvän 1,8 milj. euroa.

Kuinka Tampereen ja Oriveden sote-yhteistoiminta-alue ja Lahti korottivat asiakasmaksuja

- Tampereen ja Oriveden sote-yhteistoiminta-alueella tehtiin asiakasmaksuihin osaan indeksi- ja osaan erilliskorotuksia.
  - » Yhteistoiminta-alue arvioi saavansa vuonna 2016 lisätuloja asiakasmaksuista 4,7 milj. euroa.
  - » Mikäli kaikki korotukset olisi tehty täysimääräisinä, lisätulokertymä olisi ollut 6 milj. euroa.
- Lahdessa kaikkia asiakasmaksuja korotettiin maksimaalisesti erilliskorotuksella ja lisätulojen suuruudeksi arvioitiin noin 1 milj. euroa vuonna 2016.

Kuinka Kuopio ja Kainuun sosiaali- ja terveyden-huollon kuntayhtymä korottivat asiakasmaksuja

- Kuopiossa asiakasmaksuja korotettiin erilliskorotuksella täysimääräisesti ja lisätuloja arvioitiin saatavan 0,5 milj. euroa vuonna 2016.
- Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymässä korotettiin kaikkia muita asiakasmaksuja maksimaalisesti erilliskorotuksella, paitsi tilapäisen kotipalvelun maksuja indeksikorotuksella ja lastensuojelun maksuja ei korotettu lainkaan.
  - » Lisätuloja korotuksista arvioidaan saatavan 1,5 milj. euroa vuonna 2016.

Vastaajien kommentteja:

- Organisaatio- ja toiminnallisten muutosten ilmoitettiin vaikeuttavan asiakasmaksukorotusten kokonaissummien arviointia.
- Useissa vastaajien kommentteissa tuotiin esille korotettujen asiakasmaksujen vaikutus maksukaton nopeampaan täyttymiseen.
- 1,7 – 30 prosentin korotusmahdollisuuden "jättämistä" kuntien päätöksenteon varaan pidettiin kuntalaisia eriarvoistavana.
  - » Toivottiin selkeämpää lainsäädännöllistä ohjausta, jotta asiakasmaksujen taso eri kunnissa olisi lähempänä toisiaan.

Asiakasmaksujen korotusten suuruus; erilliskorotus

- Vastausten perusteella erilliskorotusta on käytetty eniten:
  - » Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty aika
  - » Maksussa lääkärintodistuksesta ajo-oikeutta varten
  - » Suuhygienistin, hammaslääkärin ja erikoishammaslääkärin perusmaksu sekä suun ja hampaiden tutkimus- ja hoitomaksut
  - » Päivä- ja yöhoidon maksu
- Vastausten perusteella erilliskorotusta on käytetty vähiten:
  - » Lastensuojelun maksut
  - » Päiväkirurgia
  - » Psykiatrian toimintayksikön laitoshoitomaksu
  - » Sairaalan poliklinikkamaksu

Asiakasmaksujen korotusten suuruus; indeksikorotus

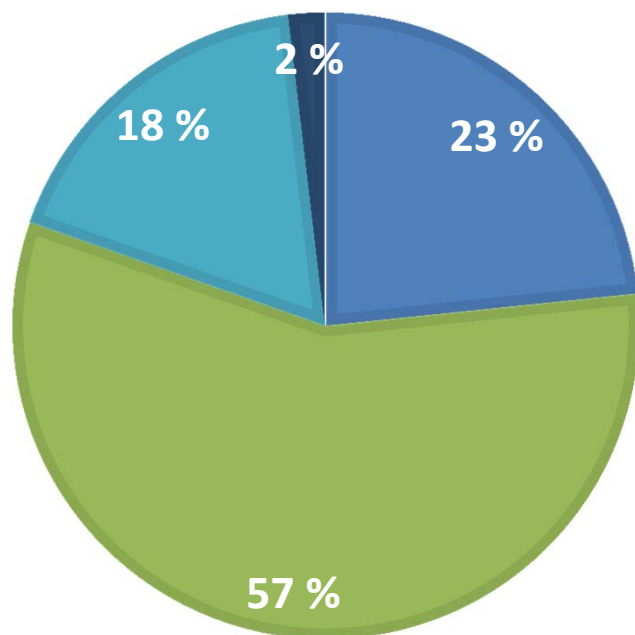
- Vastausten perusteella indeksikorotusta on käytetty eniten:
  - » Tilapäinen kotipalvelu, lääkärin ja hammaslääkärin käynti
  - » Terveyskeskuksen päivystysmaksu
  - » Kuntoutushoidon maksut
  - » Maksukaton ylittymisen jälkeinen laitoshoido
- Vastausten perusteella indeksikorotusta on käytetty vähiten:
  - » Suun ja hampaiden tutkimus ja hoito; perusmaksu suuhygienisti, hammas- ja erikoishammaslääkäri
  - » Suun ja hampaiden tutkimus- ja hoitotoimenpiteet
  - » Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty aika

Asiakasmaksujen korotusten suuruus; ei korotusta asiakasmaksuun

- Neljännes vastaajista (25 %) ei korottanut lastensuojelun maksuja lainkaan.
- 10 % vastaajista ei korottanut päiväkirurgian maksua.
- 9 % vastaajista ei korottanut psykiatrian toimintayksikön lyhytaikaisen laitoshoidon maksua.
- 9 % vastaajista ei korottanut terveyskeskuksen vuosimaksua.
- 8 % vastaajista ei korottanut sairaalan poliklinikkamaksua.

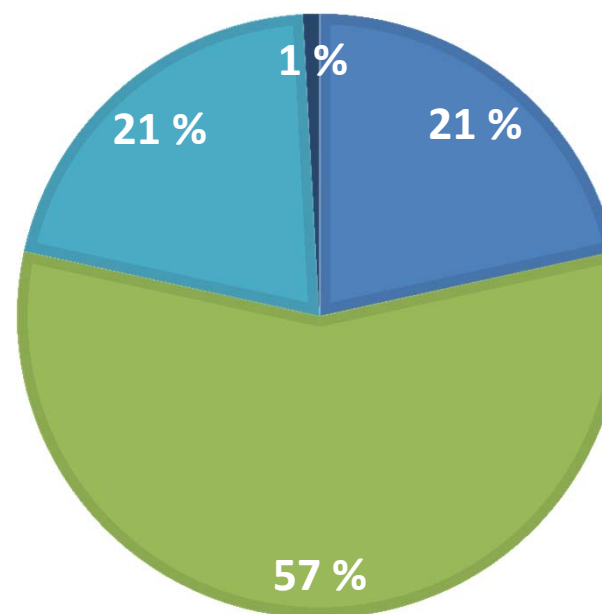
Tilapäinen kotipalvelu

LÄÄKÄRI TAI HAMMASLÄÄKÄRI
N=107

- indeksikorotus - 15,00 e
- erilliskorotus - 19,10 e
- muu korotus - k.a. 16,58 e
- ei korotusta - 14,70 e

MUU HENKIÖ
N=116

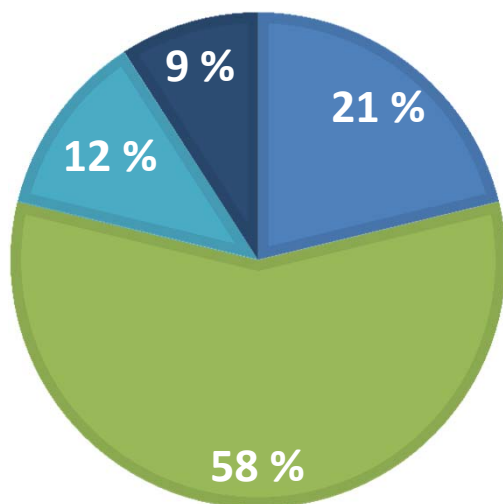

- indeksikorotus - 9,50 e
- erilliskorotus - 12,10 e
- muu korotus - k.a. 10,84 e
- ei korotusta - 9,30 e

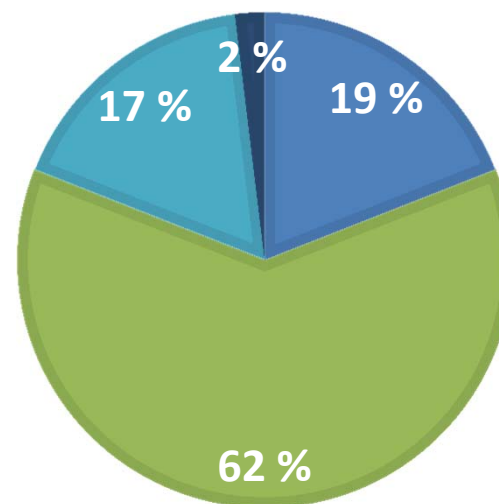
7 § Terveyskeskuksen avohoidon maksut; joilla on kyseinen maksu käytössä

VUOSIMAKSU
N=66

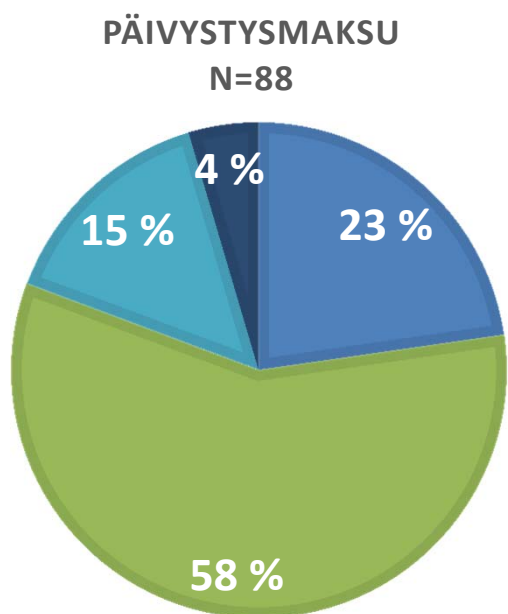
- indeksikorotus - 32,70 e
- erilliskorotus - 41,70 e
- muu korotus - k.a. 36,96 e
- ei korotusta - 32,10 e

KÄYNTIMAKSU
N=106

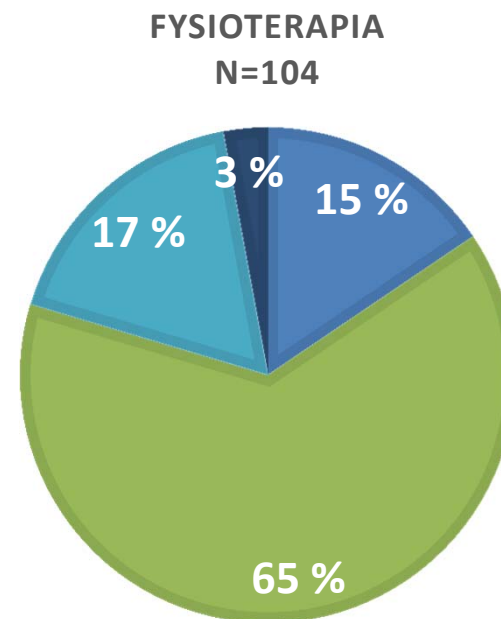

- indeksikorotus - 16,40 e
- erilliskorotus - 20,90 e
- muu korotus - k.a. 18,36 e
- ei korotusta - 16,10 e

7 § Terveyskeskuksen avohoidon maksut; joilla on kyseinen maksu käytössä

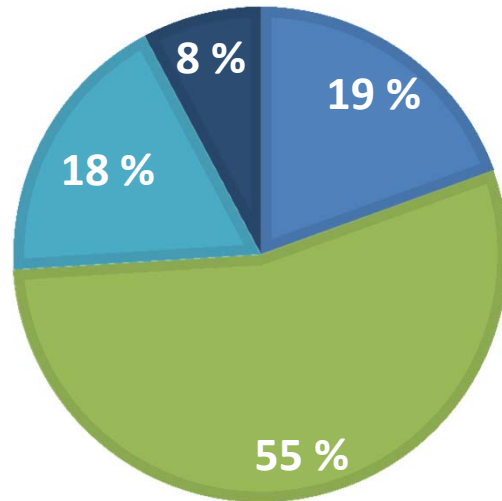
- indeksikorotus - 22,50 e
- erilliskorotus - 28,70 e
- muu korotus - k.a. 28,10 e
- ei korotusta - 22,10 e

- indeksikorotus - 9,00 e
- erilliskorotus - 11,50 e
- muu korotus - k.a. 10,06 e
- ei korotusta - 8,80 e

8 § SAIRAALAN POLIKLINIKKAMAKSU

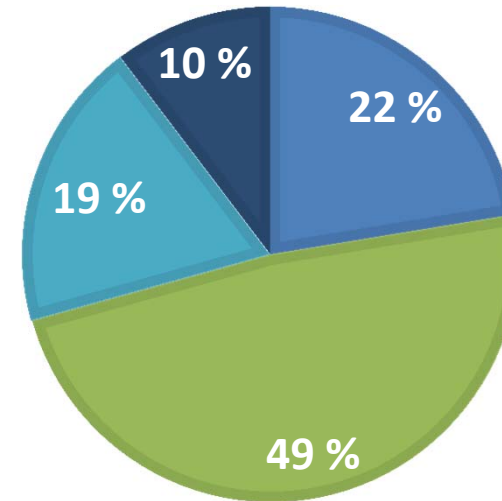
N=78

- indeksikorotus - 32,70 e
- erilliskorotus - 41,70 e
- muu korotus - k.a. 36,87 e
- ei korotusta - 32,10 e

8 a § PÄIVÄKIRURGIA

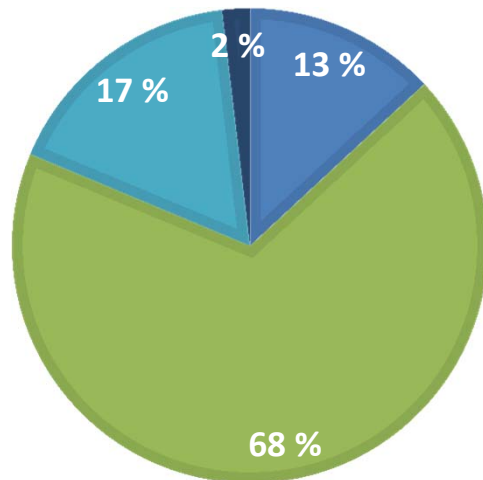
N=58

- indeksikorotus - 107,30 e
- erilliskorotus - 136,80 e
- muu korotus - k.a. 121,99 e
- ei korotusta - 105,50 e

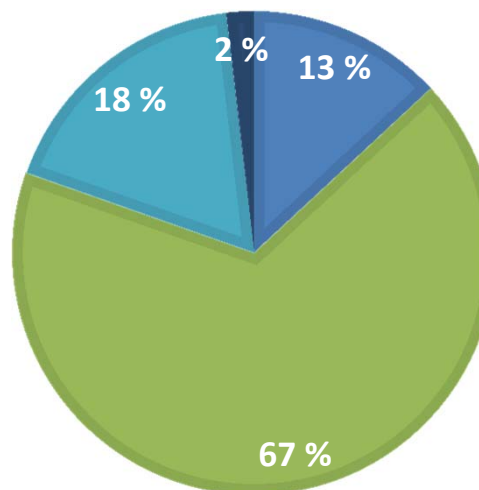
9 § Suun ja hampaiden tutkimus ja hoito; perusmaksu

SUUHYGIENISTI
N=107

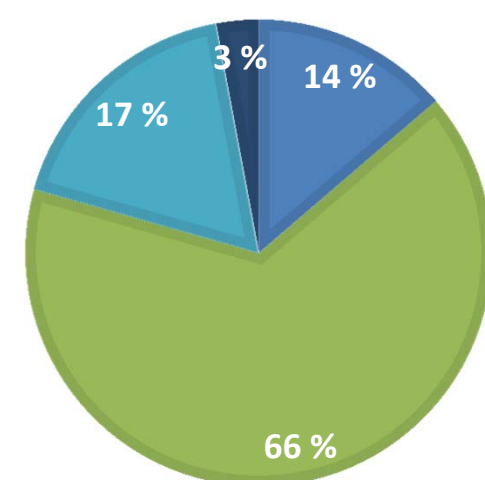
- indeksikorotus - 8,10 e
- erilliskorotus - 10,30 e
- muu korotus - k.a. 9,05 e
- ei korotusta - 8,00 e

HAMMASLÄÄKÄRI
N=107

- indeksikorotus - 10,40 e
- erilliskorotus - 13,30 e
- muu korotus - k.a. 11,58 e
- ei korotusta - 10,20 e

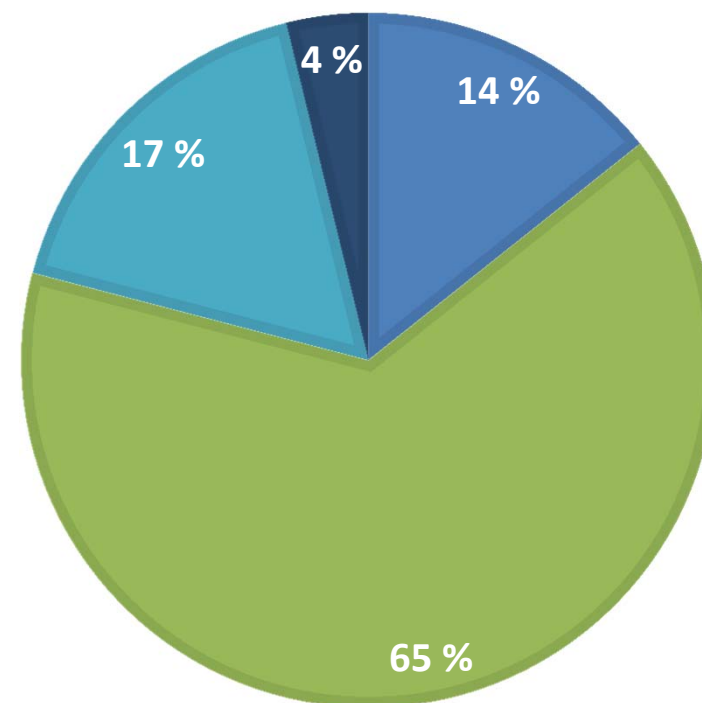
ERIK.HAMMASLÄÄKÄRI
N=102

- indeksikorotus - 15,20 e
- erilliskorotus - 19,40 e
- muu korotus - k.a. 16,95 e
- ei korotusta - 14,90 e

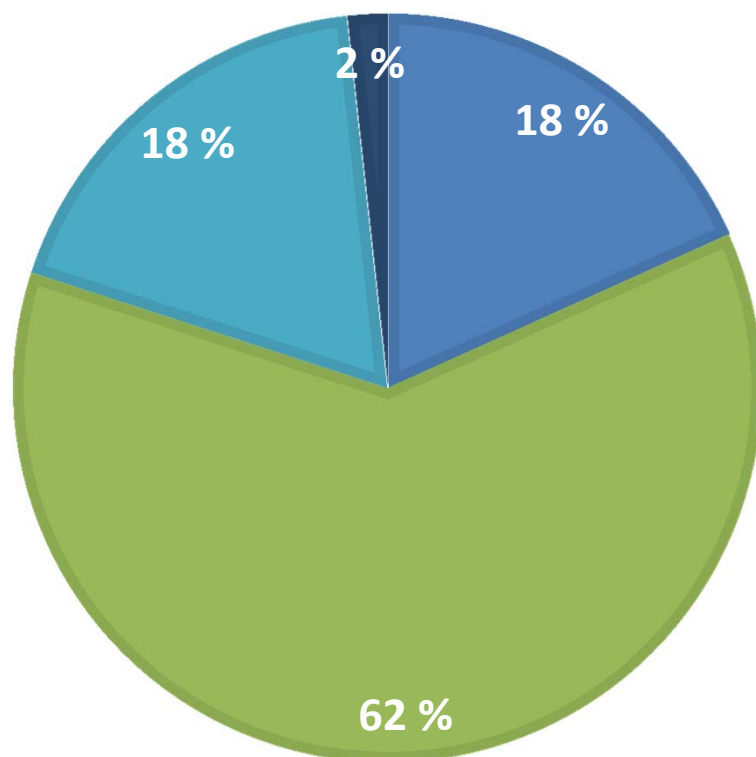
9 § Suun ja hampaiden tutkimus ja hoito; toimenpiteet

- Hammaskuva, panoraamaröntgen, ehkäisevä käyntimaksu, toimenpiteet; vaativuus 0-11→, proteesin pohjaus ja korjaus, akryyliosa- ja kokoproteesi, kruunut ja sillat sekä ranka-proteesi oli kukin toimenpide korotettu kunnissa/ky:ssä siten, että
  - » Indeksikorotus noin 15 kunnassa/ky:ssä
  - » Erilliskorotus noin 68 kunnassa/ky:ssä
  - » Muu korotus noin 18 kunnassa/ky:ssä
  - » Ei korotusta neljässä kunnassa/ky:ssä

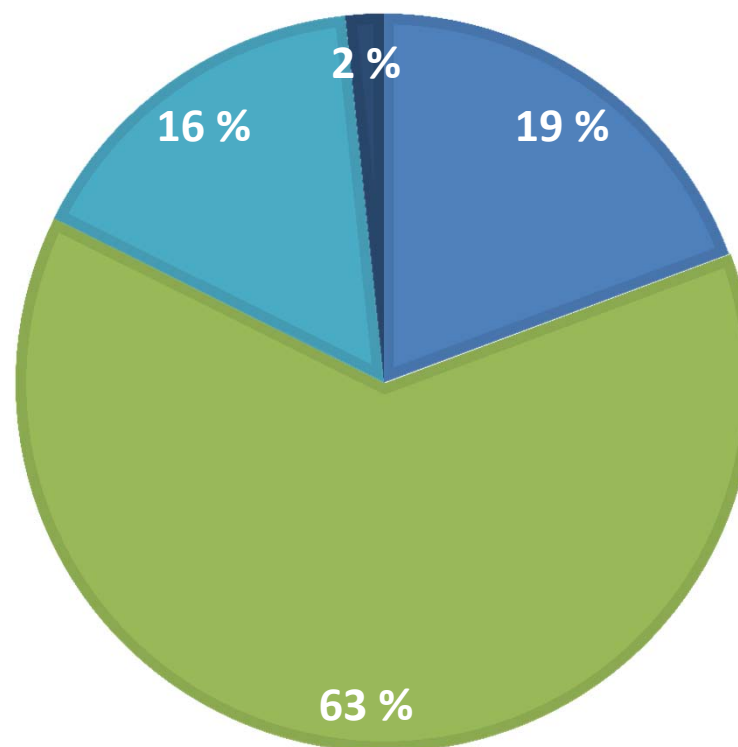
■ Indeksikorotus   ■ Erilliskorotus
■ Muu korotus   ■ Ei korotusta

11 § SARJASSA ANNETTAVA HOITO
N=115

- indeksikorotus - 9,00 e
- erilliskorotus - 11,50 e
- muu korotus - k.a. 10,07 e
- ei korotusta - 8,80 e

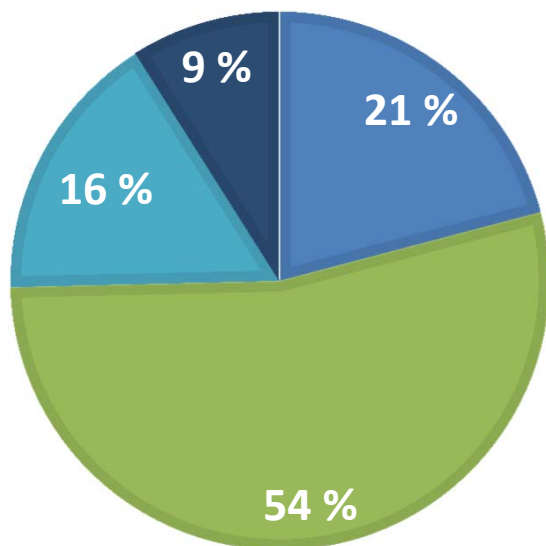
13 § PÄIVÄ- JA YÖHOIDON MAKSU
N=119

- indeksikorotus - 17,90 e
- erilliskorotus - 22,80 e
- muu korotus - k.a. 19,87 e
- ei korotusta - 17,60 e

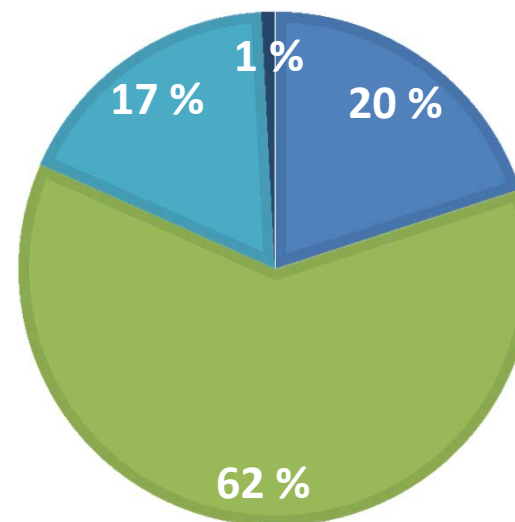
12 § Lyhytaikainen laitoshoido

PSYKIATRIAN TOIMINTAYKSIKKÖ
N=67

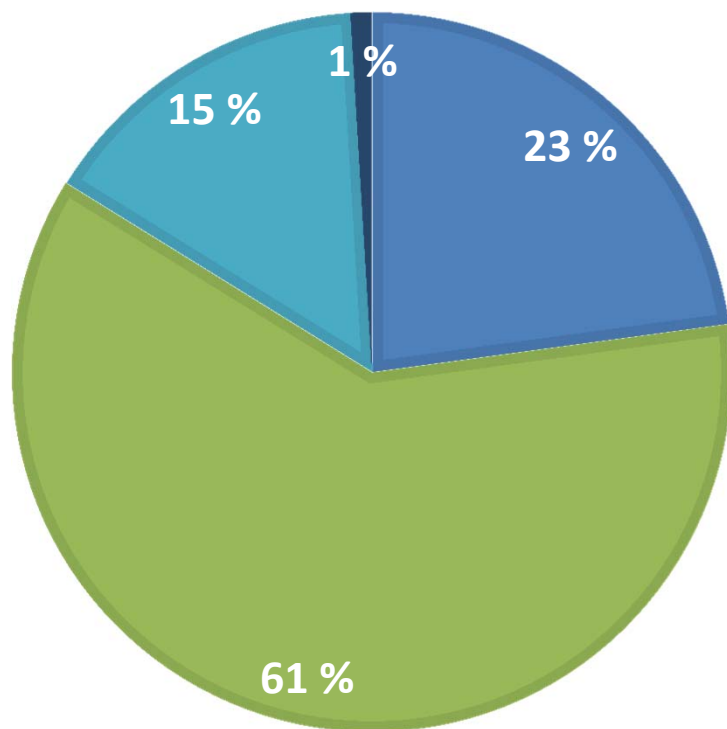
- indeksikorotus - 17,90 e
- erilliskorotus - 22,80 e
- muu korotus - k.a. 20,14 e
- ei korotusta - 17,60 e

MUU LYHYTAIKAINEN LAITOSHOIDO
N=120

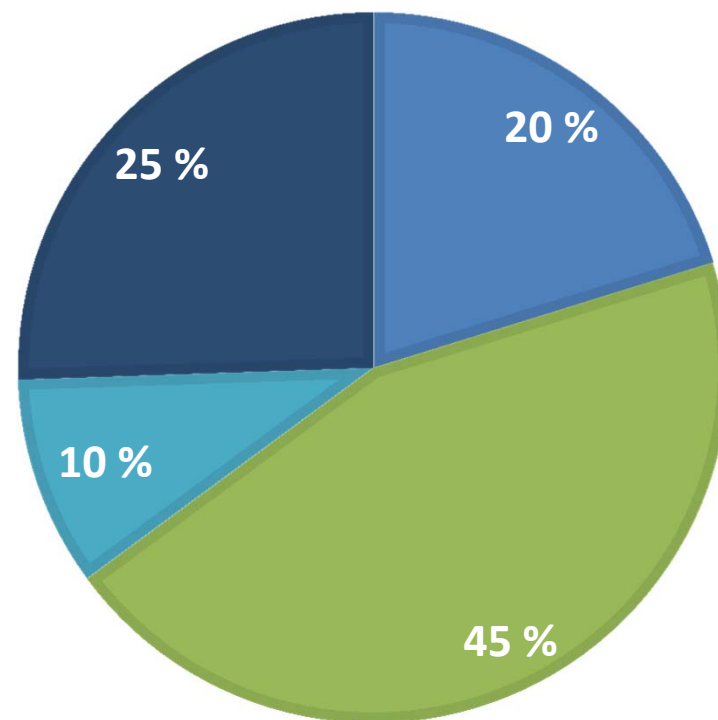
- indeksikorotus - 38,80 e
- erilliskorotus - 49,50 e
- muu korotus - k.a. 43,62 e
- ei korotusta - 38,10 e

14 § KUNTOUTUSHOIDON MAKSUT
N=105

- indeksikorotus - 13,40 e
- erilliskorotus - 17,10 e
- muu korotus - k.a. 15,66 e
- ei korotusta - 13,20 e

20 § LASTENSUOJELUN MAKSUT
N=94

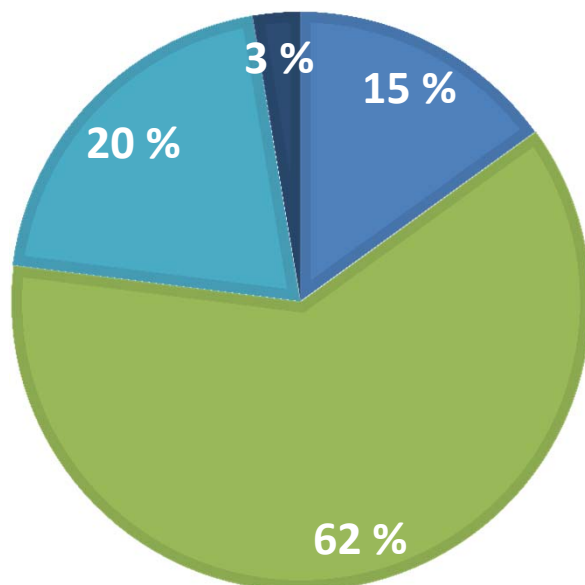

- indeksikorotus - 1457,30 e
- erilliskorotus - 1857,90 e
- muu korotus - k.a. 1657,58 e
- ei korotusta - 1432,40 e

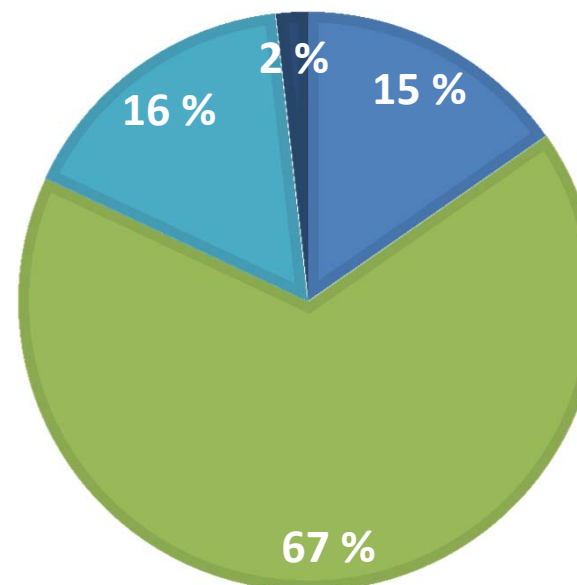
23 § Maksu lääkärintodistuksesta

TAVALLINEN
N=113

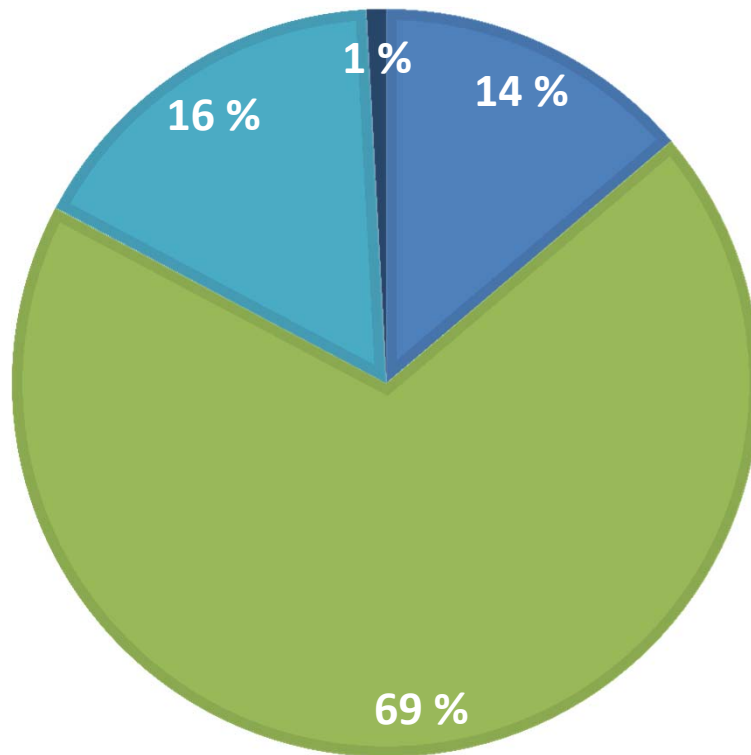
- indeksikorotus - 40,30 e
- erilliskorotus - 51,40 e
- muu korotus - k.a. 45,27 e
- ei korotusta - 39,60 e

AJO-OIKEUTTA VARTEN
N=111

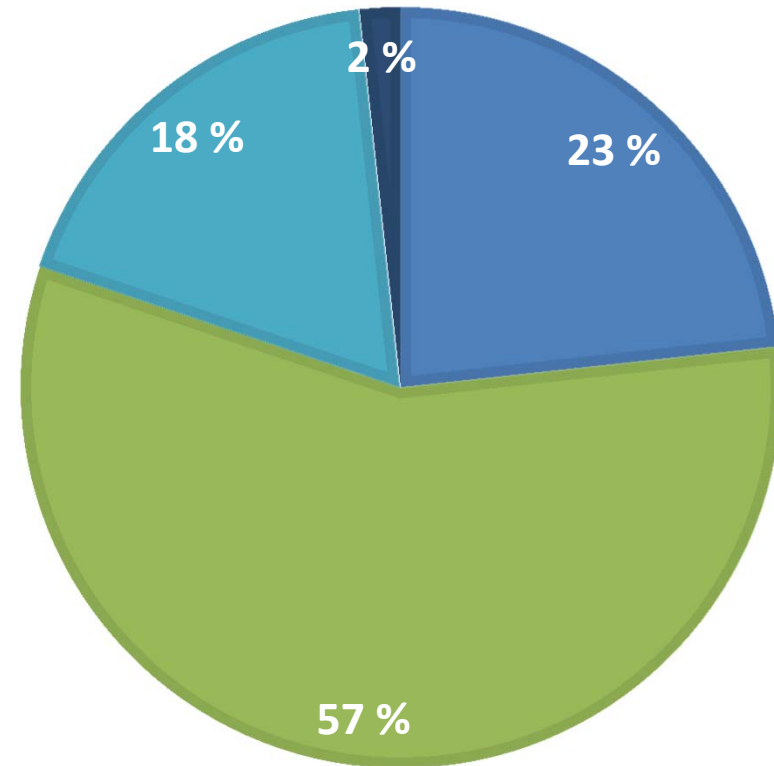
- indeksikorotus - 48,50 e
- erilliskorotus - 61,80 e
- muu korotus - k.a. 55,10 e
- ei korotusta - 47,70 e

25 § KÄYTTÄMÄTTÄ JA PERUUTTAMATTA JÄTETTY
N=116

- indeksikorotus - 40,30 e
- erilliskorotus - 51,40 e
- muu korotus - k.a. 46,00 e
- ei korotusta - 39,60 e

26 a § MAKSUKATON YLITTYMISEN JÄLKEINEN I-HOITO
N=116

- indeksikorotus - 17,90 e
- erilliskorotus - 22,80 e
- muu korotus - k.a. 20,00 e
- ei korotusta - 17,60 e